

שיעור שאלות תשובות דיני ראיות

עו"ד אורטל רייסמן

**אסור להעתיק, לצלם, להקליט או להסריט את התכנים, כולם או חלקם ,
שיוצגו לכם להלן ללא אישור מפורש ובכתב מאורטל רייסמן .**

הנושא : עדות מפי השמועה

בשיעורים דיברנו על מקור ראשון ומקור שני. האם ניתן להמשיך ולגלגל מקורות, דהיינו, תפקידו של מקור שלישי נכנס במקום מקור שני ממנו קיבל הידיעה? האם זה עדיין ייחשב עדות מפי השמועה? אם כן כיצד יעידו? מי יהיה נוכח? האם עדיין רק מקור ראשון ושני?

התשובה :

1. בשאלות של עדות מפי השמועה צריך לדעת לאתר את המקור הראשון ואת המקור השני .
2. בעדות מפי השמועה לעולם לא ניתן לגלגל את העדות ממקור שני לשלישי .
3. אין מניעה להבאת העד ממקור שלישי ליתן עדות בבית המשפט או במשטרה, אך עדותו לא תהא בהתאם לכללי עדות מפי השמועה, יכולה זו לפעול בשל היותה לא רלוונטית .
- לסיכום דברים, יש לאתר את המקור הראשון ודרכו את המקור השני בלבד .
- המקור השני = זה ששמע בחושיו את המידע מהמקור הראשון .

הנושא: חוות דעת

האם קיימת סתירה בין הסעיפים 39א ל 20 -לפקודת הראיות ?

תשובה :

המסגרת הנורמטיבית :

חוות דעת מומחה ותעודת רופא

20.בית המשפט רשאי, אם אין הוא רואה חשש לעיוות דין, לקבל כראיה, **בכתב**, חוות דעתו של מומחה בשאלה שבמדע, שבמחקר, שבאמנות או שבידיעה מקצועית (להלן –**חוות דעת**, (ותעודה של רופא על מצב בריאותו של אדם) (להלן –**תעודת רופא**).

חוות דעת של מומחה

39.היה **הפלט חיווי דיעה** בענין שבמדע, שבמחקר, שבאמנות, שבידיעה מקצועית או בענין שברפואה, לא יהיה הפלט קביל כראיה, אלא אם כן הוגש בהתאם להוראות הדין החל על הגשת עדות בענינים אלה.

הסבר בהתאם למסגרת הנורמטיבית :

סעיף 20-מדובר על חוות דעת של מומחה -חוות דעת שנעשתה כולה על עניין ספציפי, לדוגמה: חוות דעת פסיכיאטר/שמאי ועוד . דינה של חוות דעת מומחה או תעודת רופא כדין עדות בשבועה לעניין עדות שקר). להלן: **חוות הדעת**)

סעיף 39א -מדובר על פלט מחשב (להלן: **הפלט**)אשר מוגש לבית המשפט מתוך הרשומה המוסדית, לכן לא מדובר בחוות דעת שדינה כדין עדות בשבועה. לעניין זה, על הפלט לעמוד בהוראות הדין החלוט על פלט מתוך רשומה מוסדית .

לאור המפורט לעיל, לא קיימת סתירה בין הסעיפים .

הנושא: ראיות חסויות

בשיעור למדנו שניתן לערער על החלטה לגילוי ראיה רק במסגרת פסק הדין (החלטה אחרת). ובצו נאמן החריגו את טענת החיסיון כטענה שאפשר לערער עליה עכשיו, בהיותה קריטית לעכשיו. כך גם, אני מבינה למה לא ניתן לערער על החלטה של העליון בחומר חסוי לטובת המדינה.

שאלתי, מה לגבי חומר חסוי לטובת הציבור? האם העתירה לגילוי תוגש לאותו בית המשפט הדין בהליך?

התשובה:

טענת חסיון מקצועי: כדוגמת, חיסיון עו"ד לקוח/חיסיון מסמך - (ניתן לערער במהלך ההליך היות והמדובר בחריג של צו נאמן).

חסיון לטובת הציבור: ההחלטה בעתירה לגילוי ראיה היא החלטת ביניים. בהיותה כזו הרי יש לשאול את עצמנו באיזה הליך אנחנו נמצאים פלילי או אזרחי?

כידוע, **בהליך הפלילי** אין ערעור על החלטות ביניים (מלבד החריגים שנלמדו בשיעור בניהם ערעור על גילוי ראיה בהתאם לס' 74 לחסד"פ).

לעומת זאת, **בהליך אזרחי** ניתן לערער באמצעות הגשת בקשת רשות ערעור (בכפוף להוראות צו נאמן).

הנושא :ראיות בכתב

שאלת תרגול מספר - 10 איזה מבין המשפטים הבאים אינו נכון לגבי תעודת עובד ציבור?

א. תעודת עובד ציבור יכול שתהיה חתומה על ידי מבקר המדינה.

ב. כאשר התברר כי הבקשה לחקור את עושה התעודה הייתה לשם קנטור או מתוך קלות דעת -רשאי בית המשפט להטיל על המבקש את הוצאות החקירה.

ג. תעודת עובד ציבור היא על דבר שנרשם במסמך רשמי.

ד. בית המשפט רשאי לצוות כי עובד ציבור יחקר על תוכן תעודתו אם בעל דין ביקש זאת .

שאלת נבחן :למה בעל דין לא יכול לבקש שעובד ציבור יחקר על תוכן הודעתו ?

תשובה :

1. יש לראות כי השאלה מתייחסת למה מהבאים לא נכון .
2. התשובה הנכונה ביותר היא חלופה ד .
3. ראו כי ניסוח השאלה הינו חשוב ביותר, דהיינו, לא מדובר בהודעה של עובד ציבור בעניינו מדובר בתעודה ציבורית .
4. כפי שנלמד בשיעור ובהתאמה **לסימן ד 'לפקודת הראיות** הרי כי עובד ציבור יכול לאמת את הרישום של התעודה ולא את תוכנה .
5. בהמשך לשיעור אסטרטגיה פתרון שאלות אמריקאיות, הוסבר כי עליכם לעבוד על סימון של מילות מפתח/מילות יסוד המשנות את מקור הוראות החוק ובכך הופכות את החלופה ללא נכונה). לנוחותכם הודגשה מילת היסוד "**על התוכן**".

הנושא: עתירה / תובענה מנהלית

שאלת נבחן: למדנו, כי כל מה שמריח פוליטי, שר, ציבורי יופנה לבג"ץ. אולם סעיף 45רשום בעניין ראייה, אם שר הביע דעתו בתעודה חתומה בידו, כי מסירתה עלולה לפגוע בעניין ציבורי חשוב, וכי "עתירה תעשה לבית משפט הדן בדבר..." לאור האמור, מדוע העתירה דן לא מוגשת לבג"ץ? לשיטתי מתקיימים התנאים: מריח פוליטי, שר, עניין ציבורי.

תשובה:

1. מדובר ב 2-עתירות שונות לחלוטין. יש הבדל בין עתירה מנהלית לבין עתירה לגילוי ראייה בהתאם לסעיף 45לפקודת הראיות.
2. עתירה מנהלית = אכן יש לחפש את הסימנים לצורך קביעת הסמכות העניינית לצורך הגשת העתירה דן) שר, פוליטי, עניין ציבורי, שינוי חקיקה סמכויות ועוד...).
3. עתירה לגילוי ראייה = עניינה שונה מיסודה, הרי מדובר בהחלטה הנוגעת לגילוי מסמך לטובת הציבור והשפעתה כאמור על הליך מסויים.
4. ראוי לציין, כי בשיעורים שנצפו עד כה הודגש כי הוראות דין ספציפי גובר על דין כללי. בהתקיים הוראת דין ספציפי אין להילחם מדוע הוראה כללית איננה גוברת). במקרה דנן, אף לא מדובר בעתירות זהות).

הנושא: ראיות חסויות

שאלת נבחן: למדנו שראייה חסויה מטעמי ביטחון המדינה, שהוציאו עליה תעודת חיסיון, צריך להגיש כנגד ההחלטה דן עתירה לעליון לצורך גילוייה.

מה קורה כאשר בית המשפט לא מתיר לגלות את הראיה, האם בהליך פלילי התביעה עדיין יכולה להשתמש בראייה זו?

תשובה :

1. כאשר מוגשת עתירה לגילוי ראייה חסויה מטעמי ביטחון המדינה, אכן מוגשת עתירה לעליון לצורך שינוי ההחלטה וגילוייה.
2. על ההחלטה בעתירה דן לא ניתן להגיש ערעור, יודגש כי הערכאה שדנה בעתירה הינו בית משפט העליון (מעליו אין עוד).
3. התביעה בהליך פלילי לא יכולה לעשות שימוש בראייה דן, היות ואנחנו נמצאים בהליך הפלילי.
4. ראו את השיעור בעניין ראיות חסויות שוב לחידוד החומר.

הנושא: תצהירים

שאלת נבחן: מתי אני נדרש להגיש תצהיר עדות ראשית?

על פי תקנה 15א (לא מוסיפים תצהיר לכתב הטענות, אז מתי היא מצורפת?)

תשובה :

1. תצהיר עדות ראשית הינו בעצם תחליף לעדות בבית משפט, אין מניעה כי בית המשפט או בעל דין שכנגד יבקש את נוכחותו של נותן התצהיר. כך גם, בעל הדין שכנגד יכול לבקש לחקור את נותן התצהיר דנן.
2. יש הבדל בין תצהיר עדות ראשית לבין תצהיר בג"צי.
3. ניתן לדעת מתי יש לצרף תצהיר בהתאם לכתב הטענות וכן בהתאם לדין הספציפי.
4. לדוגמה: הליך אזרחי, במסלול רגיל אין לצרף תצהיר לכתב הטענות הראשון (כתב תביעה/כתב הגנה, (לעומת זאת, במסלול מהיר על בעלי הדין לצרף תצהיר בג"צי וכן תצהיר עבור רשימת המסמכים אשר מצויים בידם) כאמור דין ספציפי).
5. בקשות אשר מוגשות לבית המשפט כאשר הן מתבססות על עובדות יש לצרף תצהיר, לעומת זאת בקשות המוגשות בהן נטענות טענות משפטיות על הוראות הדין אין לצרף תצהיר.

הנושא: כשרות עדים

שאלת הנבחן: אודה על קבלת חידוד בנושא הביגמיה בכשרות עדים. לפי מה שהבנתי האישה הראשונה אינה כשרה להעיד ויתר הנשים כן?

תשובה :

1. יש רק בת זוג אחת רשמית. או שהיא נשואה או שהיא ידועה בציבור **ביום מתן העדות**. השאלה הנכונה שיש לשאול היא מה קורה כאשר אדם נאשם בעבירת ביגמיה.
למשל - לדוד יש 5 נשים הוא מואשם בעבירה הבאה המנויה ב"סימן ח - ריבוי נישואין" בחוק העונשין :
 176. נשוי הנושא אשה אחרת, ונשואה הנישאת לאיש אחר, דינם - מאסר חמש שנים.
האם הנשים יכולות להעיד נגדו? (על פניו כן) למעט אשתו או הידועה שלו בציבור.
 1. יחד עם זאת, סעיף 183 לחוק העונשין קובע: **עדותו של בן זוג**
 183. על אף האמור בפקודת הראיות [נוסח חדש, תשל"א, 1971 - כשר בן הזוג להעיד נגד בן זוגו במשפט על עבירה לפי סימן זה, אך אין כופין להעיד לא בן זוג ולא מי שנישא לנאשם בנישואין שאינם תופסים].
 2. מכאן - כאשר מדובר בעבירת ריבוי נישואין - הנשים יכולות להעיד אך לא ניתן לכפות עליהן להעיד. קיימת להן הזכות שלא להעיד נגדו.

בהצלחה בהמשך !